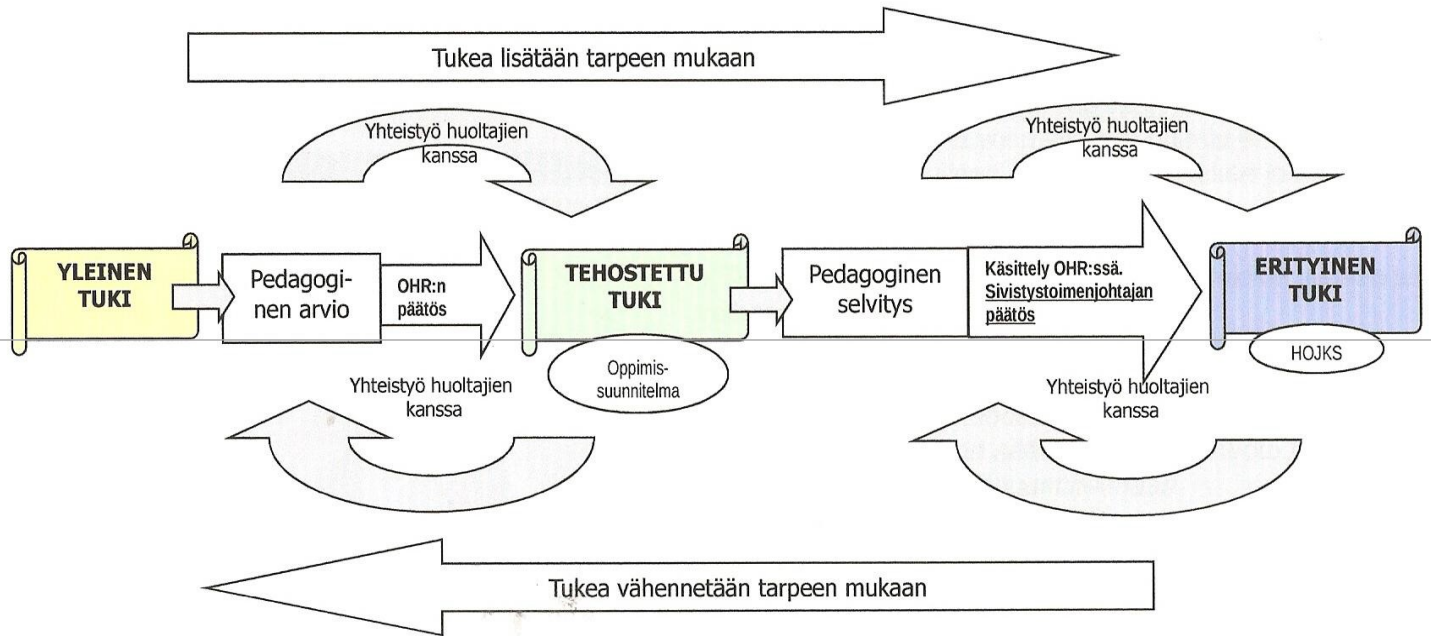

KOLMIPORTAINEN TUKI

esi- ja perusopetuksessa

YLEINEN TUKI

- * kaikille suunnattu, tilapäinen tuki
- * arviointi tapahtuu **yleisopetuksen opetussuunnitelman** mukaan
- * oppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma

TEHOSTETTU TUKI

- * voimakkaampi, säännöllinen tuki
- * oppilas tarvitsee useita tukimuotoja yhtä aikaa
- * oppilaalle tulee laatia **oppimissuunnitelma**
- * arviointi tapahtuu **yleisopetuksen opetussuunnitelman** mukaan

ERITYINEN TUKI

- * kun oppilas ei voi saavuttaa opetussuunnitelmassa asetettuja tavoitteita muilla tukitoimilla
- * oppiaineiden **yksilöllistäminen**
- * oppilaalle tulee laatia **HOJKS** (henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma)
- * hallintopäätös
- * oppilas arvioidaan **henkilökohtaisen opetussuunnitelman** mukaan
- * pidennetyssä oppivelvollisuudessa olevat oppilaat kuuluvat erityisen tuen piiriin
- * erityisen tuen **päätös tulee tarkistaa 3. luokan aikana ja 6. luokan keväällä**

Mahdollisia tukimuotoja tuen eri vaiheissa
(Tuki suunnitellaan oppilaan tarpeet
huomioiden)

Yleinen tuki	Tehostettu tuki	Erityinen tuki
Eriyttäminen	Eriyttäminen	Eriyttäminen
Joustavat ryhmittelyt: samanaikaisopetus, jousto- opetus, jakotunnit jne.	Joustavat ryhmittelyt	Joustavat ryhmittelyt
Kodin ja koulun yhteistyö	Kodin ja koulun yhteistyö	Kodin ja koulun yhteistyö
Tukiopetus	Tukiopetus	Tukiopetus
Osa-aikainen erityisopetus	Osa-aikainen erityisopetus	Osa-aikainen erityisopetus
Oppilaan ohjaus	Oppilaan ohjaus	Kokoaikainen erityisope- tus
Oppilashuollon tuki	Oppilashuollon tuki	Oppilaan ohjaus
Oppimissuunnitelma	Oppimissuunnitelma	Oppilashuollon tuki
Apuvälineet yms.	Apuvälineet yms.	HOJKS
Koulunkäynninohjaajan tuki	Koulunkäynninohjaajan tuki	Apuvälineet yms.
	Luokan kertaaminen/ joustaminen	Koulunkäynninohjaajan tuki
	Joustava alkuopetus	Yksilöllistäminen
		Pidennetty oppivelvollisuus
		Toiminta-alueittain opiskelu

TOIMINTAKAAVIO

Yleisestä tuesta tehostettuun tukeen

1. Yleinen tuki ei riitä

2. Erityisopettajan (EO) konsultaatio ja yhteys huoltajiin

3. Opettaja laatii pedagogisen arvion
(yhteistyössä EO:n kanssa)

Opettaja on yhteydessä huoltajiin arvon sisällöstä (esim. vanhempainvartissa, puhelimitse tai arvio lähetetään kotiin nähtäväksi)

4. Ohr:n päätöksellä oppilas siirretään tehostettuun tukeen

5. Oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma yhteistyössä
huoltajien kanssa

Tehostetusta tuesta erityiseen tukeen

1. Tehostettu tuki ei riitä

2. Erityisopettajan (EO) konsultaatio ja yhteys huoltajiin

Opettaja tiedottaa erityisestä tuesta ja pedagogisesta selvityksestä.

3. Opettaja ja/tai EO laatii pedagogisen selvityksen

(tarvittaessa muiden asiantuntijoiden tai lasta opettavien kanssa)

Opettaja on yhteydessä huoltajiin selvityksen sisällöstä.

4. Ohr käsittelee ja täydentää selvityksen

Huoltajat allekirjoittavat hakemuksen erityiseen tukeen siirtymisestä.

5. Sivistystoimenjohtaja tekee siirrosta erityiseen tukeen
hallintopäätöksen

6. Oppilaalle laaditaan HOJKS yhteistyössä huoltajien kanssa

Oppilashuolto

Oppilashuolto = kokonaisvaltainen päivittäinen oppilaiden hyvinvoinnista huolehtiminen ja turvaaminen, joka kuuluu jokaiselle koulussa toimivalle aikuiselle. Oppilashuoltoa on esim. kouluterveydenhuolto, kouluruokailu, koulukyyditykset ja ap/ip-toiminta sekä oppilashuoltoryhmän toiminta.

Oppilashuoltoryhmä = moniammatillinen työryhmä, joka koordinoi ja kehittää oppilashuoltotyötä koulussa

"Oppilashuollosta lisää Haapaveden kaupungin opetussuunnitelmassa"

<http://www.haapavesi.fi/media/tiedostot/haapavesifi/pdf/perusopetuksen-opetussuunnitelma-1.8.2011-alkaen.pdf>
s. 51

Oppilashuoltoryhmä

- * koordinoi ja kehittää oppilashuoltotyötä ja edistää koko kouluyhteisön hyvinvointia
- * etsii ratkaisuja tukea tarvitsevien oppilaiden auttamiseksi
- * **päättää** tehostettuun tukeen siirtymisestä pedagogisen arvion pohjalta
- * **täydentää** pedagogisen selvityksen erityiseen tukeen siirtymistä varten
- * tiedottaa ja kutsuu huoltajat tarvittaessa kuultavaksi. Yksittäistä oppilasta koskevassa asiassa luokanopettaja toimittaa huoltajille ilmoituksen ohr:n kokoontumisesta.
- * **jäsenet:** koulunjohtaja, erityisopettaja, koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja, luokanopettaja oman luokan tilanteen käsittelyssä, tarvittaessa muita viranomaisia ja asiantuntijoita, esim. muita lasta opettavia opettajia, perheneuvolan sosiaalityöntekijä ja psykologi, koululääkäri, lastensuojeluviranomainen, poliisi
- * kokoontuu väh. **2 krt/lukuvuosi**
- * pitää kokouksistaan **muistiota**, joka on salassapidettävä, jos se sisältää yksittäisen oppilaan tietoja

Huomattavaa:

- * Erotettava yleiset hyvinvointiin ja opetukseen liittyvät asiat sekä yksittäistä oppilasta koskevat asiat. Jälkimmäisessä huomattava **salassapitoon liittyvät säädökset ja huoltajille tiedottaminen.**
- * Yksittäisen oppilaan asioiden jatkokäsittelyyn osallistuu yleensä vain osa ohr:n jäsenistä.

- * Kun oppilashuoltotyössä käsitellään yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa, asian käsittelyyn voivat osallistua vain ne oppilaan opetukseen ja oppilashuollon järjestämiseen osallistuvat tahot, joiden tehtäviin oppilaan asian käsittely välittömästi kuuluu.
- * Oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan kirjallisella suostumuksella tai niin kuin laissa erikseen säädetään oppilaan asian käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia tahoja.
- * **Käsiteltäessä yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa** oppilashuoltotyössä kirjataan asian vireillepanija, aihe, päätetyt jatkotoimenpiteet ja niiden perustelut, asian käsittelyyn osallistuneet sekä se, mitä tietoja ja kenelle oppilaasta on annettu.
- * Henkilötietojen käsittelystä vastaa opetuksen järjestäjä.

Koulukuraattori

- * keskeinen tukimuoto **ongelmien ennaltaehkäisyssä**
- * on **mukana oppilashuoltotyössä** tavoitteena auttaa ja tukea oppilaiden ja koko kouluyhteisön hyvinvointia
- * **tekee yhteistyötä** oppilaiden, perheiden, opettajien ja koulun muun henkilökunnan sekä muiden lasten ja nuorten parissa työskentelevien kanssa
- * **pyrkii auttamaan, ennaltaehkäisemään, lievittämään ja poistamaan asioita, jotka saattavat vaikeuttaa ja haitata oppilaan koulunkäyntiä** (kouluhaluttomuus, poissaolot, kiusaaminen, käyttäytyminen, yksinäisyys, arkuus, kaveriasiat tai perheeseen liittyvät asiat)
- * **voi tulla myös luokkaan** havainnoimaan ja arvioimaan muun avun tarvetta yhteistyössä opettajan kanssa

Koulukuraattori Sirpa Sulkala

p. 044-7591 293

Kouluterveydenhoitaja

Oman koulusi kouluterveydenhoitajan yhteystiedot saat koululta.

Perheneuvola ja koulupsykologi

Perheneuvolapalveluita voi käyttää esimerkiksi kun:

-Olet huolissasi lapsesi käyttäytymisestä tai kehityksestä

-Lapsellasi on oppimisvaikeuksia

- Haluat keskustella kasvatuskysymyksistä**
- Lapsellasi on pulmia päiväkodissa, koulussa tai kavereiden kanssa**
- Kotona on jatkuvia ristiriitoja**
- Perheessä on kohdattu menetyksiä tai muita vaikeita elämäntilanteita**
- Perheessä on eronuhka tai ero on jo tapahtunut**

Ratkaisuja yhdessä

Perheneuvolassa etsitään ratkaisuja huolenaiheisiin yhdessä perheen kanssa.

Tarvittavista tutkimuksista ja terapioiden työntekijät neuvottelevat ja sopivat perheen kanssa. Toisinaan tarvitaan myös yhteistyötä lapsen opettajan, terveydenhoitajan tai päivähoiton työntekijöiden kanssa.

Nämä yhteydenpidot tapahtuvat aina perheen luvalla ja perheet ovat itse mukana neuvotteluissa.

Kolmiportaisen tuen sanasto

Eriyttäminen	Eriyttäminen voi kohdistua mm. opetuksen sisältöihin, käytettäviin opetusmateriaaleihin ja -menetelmiin, työtapoihin sekä koulu- ja kotitehtävien määrään ja käytettävissä olevaan aikaan
HOJKS	Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma laaditaan oppilaalle yhteistyössä hänen vanhempiensa kanssa, kun oppilas on siirretty erityiseen tukeen. Se tarkistetaan vähintään kerran lukuvuodessa.
Jakotunti	Osaryhmätunti, jossa luokan oppilaat on jaettu useampaan ryhmään.
Jousto-opetus/-tunti	Oppilaat jaetaan pienehköihin ryhmiin. Ryhmissä opetetaan samaa asiaa, mutta erilaisin keinoin ja välinein. Opetus voi tapahtua omassa luokassa tai eri tilassa. Joustotunnilla hyödynnetään erityisopettajan osaamista.
Lukiopetus	Erityisopetuksessa autetaan oppilasta, jolla on vaikeuksia lukemisen ja kirjoittamisen taitojen oppimisessa
Oppilashuolto	Kokonaisvaltainen päivittäinen oppilaiden hyvinvoinnista huolehtiminen ja turvaaminen, joka kuuluu jokaiselle koulussa toimivalle aikuiselle.
Oppilashuoltoryhmä(OHR)	Moniammatillinen työryhmä, joka koordinoi ja kehittää oppilashuoltotyötä koulussa.
Oppimissuunnitelma	Laaditaan oppilaalle yhteistyössä hänen vanhempiensa kanssa, kun oppilas siirretään tehostettuun tukeen. Tarkistetaan tarpeen mukaan. Voidaan laatia myös yleisen tuen vaiheessa.
Osa-aikainen erityisopetus,	(Laaja-alainen erityisopetus) Tuetaan oppilaan selviytymistä omassa yleisopetuksen luokassa. Annetaan joustavin järjestelyin samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena oppituntien aikana. Opetuksen antaa erityisopettaja.

Pedagoginen arvio	Pedagoginen asiakirja, joka laaditaan, kun arvioidaan tarvitseeko oppilas tehostettua tukea.
Pedagoginen selvitys	Pedagoginen asiakirja, joka laaditaan kun oppilas siirretään tehostetusta tuesta erityiseen tukeen tai päinvastoin. Laaditaan myös kaikille erityisen tuen piirin oppilaille 3. lk:n aikana ja 6. lk:n keväällä. Selvitys käsitellään ohr:ssä, joka tekee suosituksen erityiseen tukeen siirtämisestä tai jättämisestä tehostettuun tukeen. Päätöksen tekee sivistystoimenjohtaja. Päätös on hallinnollinen.
Pidennetty oppivelvollisuus	Jos lapsella ei ole vammaisuuden tai sairauden perusteella mahdollista saavuttaa perusopetuksen tavoitteita yhdeksässä vuodessa, hänellä on oikeus pidennettyyn oppivelvollisuuteen. Tällöin oppivelvollisuus alkaa sinä vuonna, jolloin lapsi täyttää kuusi vuotta ja se voi kestää 11 vuotta (PoL 25§). Oppilaalla on tällöin oikeus esiopetukseen jo 5 -vuotiaana. Oppivelvollisuus päättyy sinä vuonna, kun sen alkamisesta on kulunut 11 vuotta tai kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu.
Puheopetus	Tavoitteena oppilaan yleisen kielellisen kehityksen edistäminen sekä äännevirheiden ja puhehäiriöiden korjaaminen.
Resurssiopettaja	Opettaja, jonka avulla isot opetusryhmät voidaan jakaa pienempiin. Useimmin käytetään jakamaan matematiikan ja äidinkielen isoja ryhmiä.
Samanaikaisopetus	Työtapa, jossa ryhmää opettaa kaksi tai useampia opettajia.
Hakemus erityisen tuen antamiseksi	Oppilaan vanhempien allekirjoittama suostumuslomake, kun oppilasta ollaan siirtämässä erityiseen tukeen.
Suostumus erityisen tuen lopettamiseksi	Oppilaan vanhempien allekirjoittama suostumuslomake, kun oppilasta ollaan siirtämässä erityisestä tuesta tehostettuun tukeen.
Tiedonsiirto	Opettajalla on velvollisuus siirtää oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot seuraavalle opettajalle tai opetuksen järjestäjälle.
Toiminta-alueittain opiskelu	Vaikkeimmin kehitysvammaisten oppilaiden opetus voidaan järjestää oppiainejaon sijaan toiminta-alueittain.
Tuen seurannan lomake	Täytetään kun eri tukitoimia seurataan esim. silloin

kun mietitään oppilaan siirtämistä tehostettuun tukeen.

Tukiopetus

Yleisen tuen vaiheessa väliaikainen tuki oppilaalle, jos oppilaalla on pulmia oppimisessaan. Tehostetun tuen vaiheessa tukiopetuksen merkitys korostuu. Tukiopetusta jatketaan tarvittaessa myös erityisen tuen vaiheessa.

Yksilöllistäminen

Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen merkitsee oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetason määrittelemistä hänen omien edellytystensä mukaiseksi.

